

Політики з адаптації до наслідків змін клімату

Міжнародний досвід та можливості для України

Микола Шлапак – 29 листопада 2019 р.

ПЛАН

Основні питання
для обговорення

1. Сільське господарство України та адаптація до змін клімату
2. Політики адаптації до змін клімату та їх типи
3. Приклади та досвід: глобальний рівень, ЄС, національні політики
4. Висновки та рекомендації

Потреба адаптації у сільському господарстві

Найбільший економічний вплив зміни клімату матимуть саме на сільське господарство, в т.ч. і в Україні:

- скорочення урожайності у довгостроковій перспективі;
- зміщення агрокліматичних зон на північ;
- зменшення рівнів вологості ґрунтів та інтенсифікація ерозії;
- вищий ризик поширення шкідників та хвороб;
- зростання сили та частоти екстремальних погодних умов.

Заходи з адаптації мінімізують вплив і підвищують урожайність.

Політики з адаптації -

це механізми державного регулювання, що мають загальну мету зменшення вразливості до наслідків зміни клімату

Політики з адаптації -

це діяльність та рішення, що приймаються на різних рівнях управління та щодо різних секторів, які ціленаправлено враховують наслідки змін клімату та мають на меті суттєво вплинути на зацікавлені групи, сектори та географічні території, вразливі до змін клімату.

Типи політик адаптації до наслідків змін клімату

- створення та поширення інформації про ризики змін клімату;
- посилення спроможності щодо використання технологій адаптації до наслідків змін клімату;
- заходи, спрямовані на управління ризиками;
- фінансові підтримка, в т.ч. субсидії та гранти для запровадження технологій з адаптації до наслідків змін клімату;
- інвестиції в інфраструктуру.

Роль інституцій

- інституції охоплюють формальні процедури, законодавство та регуляторні акти, норми і традиції, які визначають очікування та правила взаємодії між державними органами та іншими зацікавленими сторонами;
- інституції відіграють ключову роль у переході від планування до впровадження політик з адаптації та прискорення заходів з адаптації;
- роль інституцій: планування та розробка політик, координація горизонтальної та вертикальної взаємодії, просування у політичний порядок денний, організація співпраці із зацікавленими сторонами.

Глобальний рівень

- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату;
- Паризька угода;
- Коронівійська програма спільної роботи щодо сільського господарства (Koronivia joint work on agriculture, decision 4/CP.23, COP23);
- Стратегія ФАО щодо змін клімату.

Політика ЄС щодо адаптації сільського господарства

Стратегія адаптації ЄС (2013):

Мета – зробити внесок до більш кліматично-стійкої Європи, включаючи посилення готовності та спроможності реагувати на наслідки змін клімату на місцевому, регіональному, національному рівнях та рівні ЄС, а також розробку узгодженого підходу щодо покращення координації на різних рівнях планування та управління.

Серед ключових завдань – посилення врахування кліматичних аспектів у **спільній політиці щодо сільського господарства (CAP)**

10 прикладів політик з адаптації до змін клімату

Система раннього попередження про посухи для фермерів

Німецька служба погоди (DWD) відповідає за надання не лише метеорологічної, але й кліматологічної інформації, в т.ч. попереджень про погодні та кліматичні явища, які можуть завдати значної шкоди.

У 2019 році оголошено про запуск нового довгострокового (6 тижнів) прогнозу вмісту вологості в ґрунті.

Спеціальна модель генерує дані про вміст вологи та її доступність для рослин та попереджає про можливі періоди посухи задля коригування операційної діяльності фермерів.

Моніторинг та оцінка ризиків екстремальних погодних явищ

Система надання інформації про специфічні для певної культури та регіону ризики екстремальних погодних явищ, що розробляється на основі наукових дослідницьких програм.

Пілотний етап охоплює ризики для озимої пшениці та яблук у двох регіонах Німеччини; планується розширення на інші культури та регіони.

Дані про ризики та рекомендації щодо упередження негативних наслідків доступні через онлайн систему.

Дорадча служба для фермерів у Шотландії

Служба створена в рамках Програми розвитку сільських територій Шотландії.

Зміна клімату, в т.ч. адаптація до наслідків кліматичних змін, - одна з важливих тематик діяльності дорадчої служби.

Інформація про адаптацію включає: детальні керівництва щодо технологій, навчальні відео, подкасти, спеціалізовані дослідження і тренінги.

Дорадча служба також надає гранти на розробку планів інтегрованого управління земельними ділянками, консультації експертів та проведення вуглецевих аудитів.

Система підтримки екологічного управління земельними ресурсами

Нова система державної підтримки фермерів, що базується не на площі земельних ділянок, а на досягненні певних екологічних цілей.

Мета програми – надати стимули для відновлення та покращення природного капіталу, в т.ч. скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків змін клімату, а також збереження сільських територій.

Приклади заходів, на які надаватиметься підтримка: висаджування дерев навколо ферм, організація навчальних візитів для школярів, відновлення боліт, запровадження нових технологій обробітку, боротьба з повеннями.

Фонд сприяння кращому управлінню сільськими територіями

Фонд підтримує групи фермерів та управлінців для відновлення деградованих природних екосистем.

Фінансування надається фасилітаторам, які організують нову спільну діяльність фермерів задля покращення стану довкілля на рівні екосистем, а не окремої ферми.

Розмір підтримки залежить від кількості фермерів у групі та може сягати £50,000 на оплату праці фасилітатора та закупівлю матеріалів і послуг.

Приклади підтримки природних рішень для адаптації до змін клімату

Група природного управління повенями:

- - співпраця з органами управління водними ресурсами,
- - визначення місць для відновлення живоплоту, встановлення огорожень та природних дамб,
- - підготовка заявок на отримання фінансової підтримки.

Рада управління посухами у сільському господарстві

Ради створюються на центральному та регіональному рівнях з метою моніторингу і оцінки ризиків посух, а також мінімізації їх негативних наслідків для сільського господарства.

Включає представників державних органів, наукових інститутів, місцевої влади та неурядових громадських організацій.

Завдання включають розробку та впровадження планів боротьби з посухами, координацію взаємодії, аналіз досліджень оцінки кліматичних ризиків, розробку регуляторних актів для подолання виявлених бар'єрів.

База даних земельних ресурсів та ґрунтів та інформаційна система ґрунтів

Інформаційна система створюється із урахуванням кліматичних змін на основі наукових досліджень.

Здійснюється акумуляція даних лабораторних досліджень фізичних та хімічних властивостей ґрунтів, а також картування ґрунтів на основі наявних даних та комп'ютерного моделювання.

Інформаційна система створюється і розвивається в рамках проектів за підтримки ФАО.

Субсидії для встановлення крапельного зрошення

Система субсидій запроваджена для підвищення ефективності використання водних ресурсів.

У штаті Гуджарат була створена спеціальна державна корпорація Gujarat Green Revolution Company для управління системою надання субсидій. Розмір субсидій залежить від географічного розташування та соціального стану фермерів і може сягати 50% і більше від вартості системи зрошення. Фінансування забезпечує державний уряд та уряд штату.

Індексне страхування від несприятливих кліматичних умов

Центральний уряд та уряди провінцій покривають по 27.5% від платежів за страхові поліси, що покривають збитки для сільськогосподарських культур від граду, заморозків, посухи, штормових явищ та злив. У 2016 році була здійснена реформа аграрного страхування із запровадженням опції індексного страхування щодо настання несприятливих погодних умов (наприклад, скорочення кількості опадів). Особливістю індексного страхування є те, що страховий випадок визначається не фактичними збитками, а наявністю несприятливих погодних умов протягом певного періоду часу.

Субсидії на насіння

Нова система субсидування була запроваджена у 2019 році з метою покращення доступу фермерів до якісного насіння та диверсифікації культур, які вирощуються.

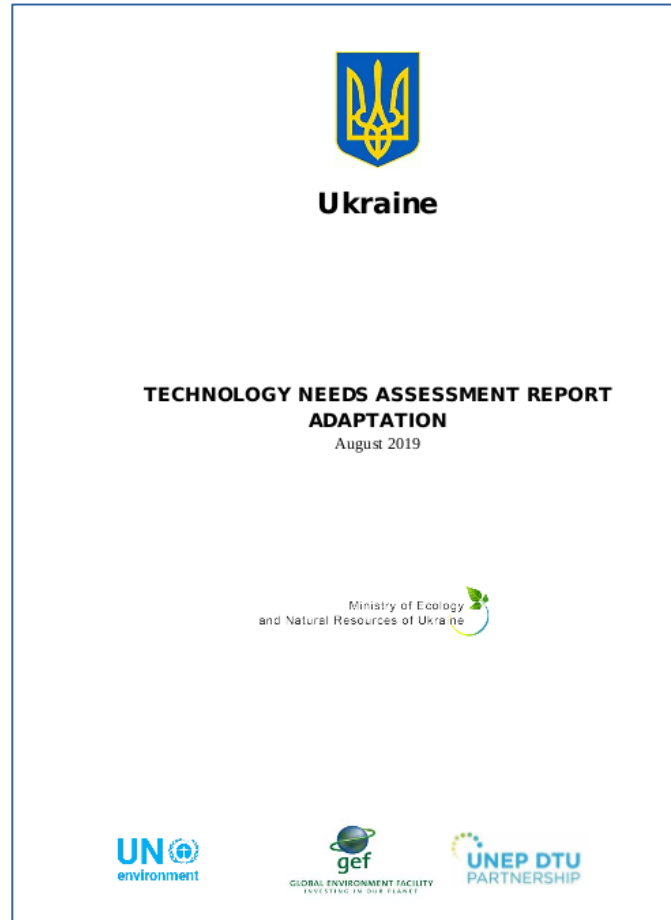
Фермери отримують навесні безкоштовне якісне насіння на основі затверджених норм на гектар, а восени вносять 30% вартості насіння до спеціального фонду розвитку насінництва.

Заявки на отримання субсидій можуть подаватися в електронній формі, а дотримання умов надання перевіряється із широким використанням електронних реєстрів та баз даних.

Зв'язок з політикою щодо скорочення викидів

Основне завдання політик з адаптації – це зменшення вразливості до наслідків кліматичних змін, однак часто вони сприяють і скороченню викидів парникових газів.

Пріоритети кліматичної політики щодо адаптації до наслідків змін клімату та скорочення викидів парникових газів можуть бути враховані в рамках одних і тих же інструментів державної підтримки.

Висновки та рекомендації (1/3):

1. Наслідків змін клімату неможливо уникнути, а з часом їх прояви ставатимуть більш частими та інтенсивнішими, тому заходи з адаптації мають бути відображені у пріоритетах національної політики.
2. Інструменти політики з адаптації різноманітні і мають розроблятися із урахуванням національних особливостей, оцінки вразливості до наслідків змін клімату, пріоритетів та спроможності.
3. Інтеграція заходів з адаптації до наслідків змін клімату в існуючі політики, зокрема у систему державної підтримки аграрного сектору і діяльність дорадчих служб, може стати першим кроком у розробці політики з адаптації.

Висновки та рекомендації (2/3):

4. Варто аналізувати можливість інтеграції заходів з адаптації у будь-які інші діяльності чи проекти, які реалізуються за підтримки або фінансування держави, навіть якщо вони мають інші пріоритети.
5. Паралельно має розпочатися процес розробки нових заходів політики з адаптації до наслідків змін клімату у сільському господарстві, в т.ч. програми посилення спроможності та інформування.
6. Широке залучення зацікавлених сторін в рамках процесу розробки є важливим для ефективної політики з адаптації з огляду на локальні особливості наслідків змін клімату та заходів з адаптації.

Висновки та рекомендації (3/3):

7. Важливою є розбудова інституційної спроможності задля належної вертикальної інтеграції із регіональними та місцевими пріоритетами, а також координації діяльності різних державних органів.
8. Механізми моніторингу реалізації політики з адаптації мають бути враховані на етапі розробки задля відстеження ефективності та коригування на основі оцінки і зворотнього зв'язку від зацікавлених сторін.
9. Окрім розробки нових політик з адаптації, існуючі регуляторні акти мають бути проаналізовані для виявлення положень, які можуть створювати перешкоди для адаптації фермерів до наслідків змін клімату.

Контакти:

Микола Шлапак

m.shlapak.ua@gmail.com

Додаткова інформація:

www.shlapak.me

